

KRIMINAALIHUOLTOLAITOS
& VANKEINHOITOLAITOS

Vuosikertomus 2005

Tavoitteet täyttyivät – niukkuudesta huolimatta

Kriminaalihuoltolaitoksen ja Vankeinhoitolaitoksen toimintaympäristössä ei tapahtunut vuonna 2005 suuria muutoksia. Suomen rikollisuustilanne on viime vuosina ollut varsin vakaa. Tästä huolimatta vuosituhannen vaihteessa alkanut vankiluvun nopea nousu jatkui myös vuonna 2005. Vankeja oli päivittäin keskimäärin 3888, tuhat eli lähes 40 % enemmän kuin vuosituhannen alussa. Myös Kriminaalihuoltolaitoksen asiakas- ja suoritelmäärät pysyivät edellisen vuoden tapaan korkealla tasolla.

Turvallisuuden painoarvo on lisääntynyt myös Suomessa käytävässä yhteiskunnallisessa keskustelussa. Valtioneuvoston vahvistamassa sisäisen turvallisuuden ohjelmassa on omaksuttu laaja-alainen turvallisuusajattelu, jossa korostetaan eri toimijoiden yhteistyötä. Rangaistusten täytäntöönpanon tehtävänä on lisätä yhteiskunnan turvallisuutta vähentämällä rangaistusta suorittavien uusimisriskiä. Jotta uusimisriskiä voitaisiin vähentää, on Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltolaitoksen tehtävä yhteistyötä valtion ja kuntien eri viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa. Kuntatalouden vaikeutuminen on heikentänyt rangaistusta suorittavien ja rangaistuksen suorittaneiden mahdollisuuksia saada tarvitsemiaan terveydenhuolto-, päihde- ja muita kuntoutuspalveluja.

Kriminaalihuoltolaitos suoriutui tehtävistään ja saavutti asetetut tulostavoitteet. Vuoden aikana Kriminaalihuoltolaitoksen alle 300 henkilötyö-

vuodella huolehdittiin yli 14 000 eri henkilön yhdyskuntaseuraamuksen toimeenpanosta tai asiantuntijalausunnan laatimisesta. Vuoden 2005 aikana yhdyskuntaseuraamusten laatua kyettiin kehittämään, erityisesti suunnitelmallisuus lisääntyi.

Uusi nuorisorangaistuslaki astui voimaan 1.1.2005. Nuorisorangaistukseen tuomittiin puolet tehtyä arviota vähemmän, ja rangaistuksen käyttö on keskittynyt lähinnä aiemman kokeilulain alueille. Kriminaalihuoltolaitos koulutti kaikki nuorten kanssa työskentelevät kriminaalihuolto-työntekijät, ohjauksesta ja laadun valvonnasta vastaavat apulaisjohtajat ja johtajat ohjeiden soveltamiseen ja käsikirjan käyttöön.

Kriminaalihuoltolaitos sai vuoden kuluessa loppuun organisaation kehittämishankkeen, jolla hallintoa ja johtamista keskitettiin aluetuimistojen lukumäärää pudottamalla. Aluetuimistoja on viisitoista, kun niitä vuonna 2001 oli 21.

Vankeinhoitolaitos suoriutui tehtävistään ja tulostavoitteistaan kohtuullisen hyvin huolimatta vankimäärän noususta, osin puutteellisista tiloista ja niukoista resursseista. Vankien määrä ylittää selvästi Vankeinhoitolaitoksen majoituskapasiteetin, mikä heijastuu toimintaan ja sen tuloksellisuuteen monella tavalla. Vankien toimintatilat ovat paikoin puutteelliset, eivätkä vankilat kaikin osin täytä mm. Euroopan kidutuksen vastaisen komitean (CPT) vaatimuksia esim. saniteettitilojen osalta.

Rangaistusta suorittavia vankeusvankeja osallistui toimintaan hieman enemmän kuin edellisellä vuonna. Vankien toiminta- ja päihdeohjelmiin osallistumisprosentti oli asetetun tavoitteen mukainen. Avolaitoksiin voitiin sijoittaa enemmän vankeja kuin tulossopimuksessa asetettiin tavoitteeksi.

Vankilaturvallisuus pysyi edelleen hyvällä tasolla. Vähäistä karkaamistapausten lisäystä lukuun ottamatta luvatta poistumisten ja poistumisluparikkomusten määrät ovat edelleen vähentyneet.

ESA VESTERBACKA

Vankeinhoitolaitoksen pääjohtaja

Vankeuslain voimaantulon ja aluevankilajärjestelmän käyttöönoton valmistelua jatkettiin useissa työryhmissä. Vuoden 2006 lokakuussa voimaan tulevan uuden lainsäädännön sisällön koulutus käynnistyi syksyllä koko henkilöstölle suunnatuilla koulutustilaisuuksilla.

Uusi palkkausjärjestelmä otettiin käyttöön Kriminaalihuoltolaitoksessa ja Vankeinhoitolaitoksessa kesäkuun alusta ja Rikosseuraamusvirastossa huhtikuun alusta.

MAIJA KUKKONEN

Kriminaalihuoltolaitoksen ylijohtaja

Målen nåddes – trots knappa resurser

Det har inte skett några stora förändringar i kriminalvårdsväsendets och fängsvårdsväsendets verksamhetsbetingelser 2005. Brottssituationen i Finland har under de senaste åren varit synnerligen stabil. Det oaktat fortsatte den snabba ökningen av antalet fångar som inleddes vid millennieskiftet också under år 2005. Det dagliga fångtalet uppgick i medeltal till 3888. Det är tusen fångar, dvs. nästan 40 procent, mera än i början av årtusendet. Också antalet klienter och arbetsinsatser vid kriminalvårdsväsendet förblev liksom under fjolåret stort.

Vikten av trygghet har ökat också i den finländska samhällsdebatten. I statsrådets program för intern säkerhet antogs ett övergripande säkerhetspolitiskt tänkande som betonar betydelsen av samarbete mellan olika aktörer. Straffverkställigheten har till uppgift att öka den samhälleliga tryggheten genom att reducera återfallsrisken för personer som avtjänar straff. För att återfallsrisken skall kunna minskas måste fångvården och kriminalvården samarbeta med olika statliga och kommunala myndigheter och andra intressentgrupper. Den försvårade ekonomiska situationen i kommunerna har försvagat möjligheterna för personer som avtjänar eller har avtjänat straff att få de hälsovårds-, missbrukarvårds- och andra rehabiliteringstjänster som de behöver.

Kriminalvårdsväsendet klarade av sina uppgifter och nådde de resultatmål som satts upp. Kriminalvårdsverket skötte under årets lopp

med knappt 300 årsverken verkställigheten av samhällspåföljder och utarbetandet av expertutlåtanden som gällde över 14 000 personer. Under året kunde samhällspåföljdernas kvalitet höjas. Särskilt systematiken ökade.

Den nya lagen om ungdomsstraff trädde i kraft den 1 januari 2005. Antalet domar till ungdomsstraff var hälften mindre än vad som uppskattats. Tillämpandet av straffet har främst koncentrerats till de områden där den tidigare lagen om försöksverksamhet tillämpades. Kriminalvårdsväsendet gav utbildning i tillämpande av anvisningarna och användning av handboken till alla kriminalvårdstjänstemän som arbetar med unga personer och till biträdande direktörer och direktörer som svarar för styrning och kvalitetskontroll.

Under årets lopp slutförde kriminalvårdsväsendet ett utvecklingsprojekt för organisationen. Genom projektet centraliserades förvaltningen och ledningen så att antalet regionbyråer minskade. Det finns i dag 15 regionbyråer, medan antalet 2001 var 21.

Fängsvårdsväsendet skötte sina uppgifter och nådde resultatmålen relativt väl trots det ökade antalet fångar, delvis bristfälliga lokaler och knappa resurser. Antalet fångar överskrider klart fångsvårdsväsendets inkvarteringskapacitet. Det återspeglas i verksamheten och resultaten på många sätt. Fånglokalerna är delvis bristfälliga. Fängelserna uppfyller inte i alla avseenden

bl.a. kraven från den europeiska kommittén mot tortyr (CPT), t.ex. med hänsyn till tvättrum och toaletter.

Antalet dömda fångar som avtjänar straff och deltar i någon form av verksamhet var något högre än under fjolåret. Procenten fångar som deltog i något åtgärds- eller missbrukarprogram motsvarade det mål som satts upp. Det var möjligt att placera flera fångar i öppna anstalter än vad som ställdes upp som mål i resultatavtalet.

Säkerheten i fängelserna stod alltså på en hög nivå. Frånsett den obetydliga ökningen av rymningar har antalet fångar som avlägsnats sig

utan tillstånd eller som brutit mot permissionsvillkoren alltså gått ned.

Flera arbetsgrupper fortsatte att bereda ikraftträdandet av fängelselagen och lanseringen av systemet med regionfängelser. Utbildning i innehållet av den nya lagstiftningen som träder i kraft i oktober 2006 startade på hösten med flera utbildningsdagar som var riktade till hela personalen.

Det nya lönesystemet togs i bruk i kriminalvårdsväsendet och fångvårdsväsendet i början av juni, och vid Brottsförhållningsverket i början av april.

ESA VESTERBACKA

Generaldirektör för Fångvårdsväsendet

MAIJA KUKKONEN

Överdirektör för Kriminalvårdsväsendet